

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою
Національного аерокосмічного
університету ім. М.С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Ректор університету

професор М.В. Нечипорук

«22» січня 2020 р., протокол № 6

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
з філософії**

для конкурсного відбору вступників до аспірантури
для здобуття ступеня доктора філософії

Харків
2020

Вступ

Вступне випробування для конкурсного відбору вступників до аспірантури на здобуття ступеня доктора філософії з усіх спеціальностей відбувається відповідно до Правил прийому до аспірантури та докторантури Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» у формі індивідуального усного іспиту, який приймає екзаменаційна комісія, склад якої затверджується наказом ректора Університету.

Програма включає основні розділи курсу «Філософія», що викладаються студентам Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».

Критерії оцінювання знань

1. Результати іспиту визначаються за 5 – бальною шкалою.
2. Екзаменаційний білет складається з двох питань.
3. Мінімальна кількість балів з вступного випробування, з якими вступник допускається до участі у конкурсі складає 3 бала.

До вступного іспиту входять питання з наступних розділів:

1. Генезис філософії та її загальні функції

Своєрідність філософського відношення до світу. Співвідношення філософії і світогляду. Світогляд як форма самовизначення людини. Структура та типи світогляду. Міфологічний і релігійний світогляд, їх особливості світобачення. Філософія як «любов до мудрості». Предметне та проблемне поле філософії. Основні методи та функції.

2. Стародавня філософія

Особливості формування і характерні особливості філософії Стародавнього Китаю. Конфуціанство і даосизм – основні напрями філософії Китаю. Особливості формування і характерні риси філософії Стародавньої Індії: ортодоксальні та неортодоксальні філософські школи. Особливості античної філософії та періоди її розвитку. Основна проблематика досократичної філософії. Сократ і софісти. Класична антична філософія. Філософська система Платона. Арістотель і його місце в розвитку філософської думки. Основна проблематика та здобутки філософських шкіл пізньої античності (кініки, скептики, епікурейці, стоїки, неоплатоніки)

3. Філософія Середньовіччя

Загальні риси та етапи розвитку середньовічної філософії. Виникнення і зміцнення християнства; зміна ролі і соціальних функцій філософії в епоху

середньовіччя. основні завдання апологетики та патристики. Філософські погляди Августина. Формування схоластики і статусу філософії як служниці богослов'я. Суперечка про природу універсалій. Філософська система Т. Аквінського: співвідношення розуму і віри, сутності й існування. Докази існування Бога.

4. Філософія Нового часу (17-18 ст.)

Подолання схоластики і перехід на позиції антропоцентризму у філософії Відродження і Нового часу. Проблема наукового методу: Ф. Бекон та Р. Декарт. Виникнення механічної картини світу. Розвиток емпіризму у трудах (сенсуалізм Д. Локка, соліпсизм Д. Берклі, скептицизм Д. Юма). Пантеїзм Б. Спінози та монадологія Г. Лейбніца. Проблема людини і суспільства у філософії французького Просвітництва.

5. Німецька класична філософія

Німецька класична філософія, її внесок у подолання метафізики і споглядальності пізнання. Трансцендентальна філософія І. Канта про світ, науку та людину. Філософські погляди Й. Фіхте, Ф. Шеллінга. Система і метод Г. Гегеля, основні принципи, закони і категорії діалектики. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха, його історичне значення.

6. Українська і російська філософія 19-20 ст. у контексті світової філософської думки

Особливості розвитку української філософії. Києво-Могилянська академія та її вплив на філософську думку України і Росії. Філософія Г. Сковороди. «Філософія серця» П. Юркевича та її вплив на формування «російського космізму». Проблема людини, змісту історії і творчості у філософії М. Бердяєва, С. Франка.

7. Сучасна філософія (19-21 ст.)

Характерні риси сучасної філософії. Філософія марксизму. Позитивізм та постпозитивізм. Філософські ідеї психоаналізу. Становлення ірраціональної філософії. Феноменологія та екзистенціалізм у проблемах і відповідних категоріях. Прагматизм. Філософія постмодерну та розмивання традиційних світоглядних ціннісних позицій. Радикальне оновлення філософського дискурсу.

8. Філософські концепції осмислення світу

Філософська категорія буття. Буття людей і Буття світу – способи їхнього існування. Діалектико-матеріалістичне, метафізичне та ідеалістичне розуміння буття і ніщо. Сучасна наука про матерії та матеріальну єдність світу. Рух як універсальний спосіб буття та зміни уявлень про нього. Простір і час – основні форми буття. Філософсько-наукові проблеми мислення буття, матерії, простору та часу.

9. Проблема свідомості та пізнання у філософії та сучасній науці

Проблема свідомості у філософії. Природа і сутність ідеального. Філософський та науковий підхід до проблеми виникнення свідомості. Діалектика суспільної й індивідуальної свідомості. Взаємозв'язок свідомості, мислення та мови. Сутність пізнання: проблема суб'єкта та об'єкта. Логіка і методологія наукового пізнання. Визначення логіки як науки. Наукове пізнання: риси, рівні і форми. Класифікація методів наукового пізнання та їх характеристика Формування штучних мов у науці і техніці.

10. Філософська концепція людини

Проблема визначення сутність людини. Природне (біологічне) і суспільне в людині. Поняття особистості. Специфіка людського відношення до світу. Проблема походження особистості. Зміст людського буття. Основні проблеми буття людини та інваріанти їх вирішення.

11. Соціальна філософія.

Поняття суспільства. Суспільство як специфічна система діяльності людини. Сучасні напрямки соціально-філософської думки. Філософські вчення про природу суспільства та хід історії. Об'єктивне і суб'єктивне в історичних процесах. Специфіка соціального детермінізму. Формаційний, цивілізаційний, культурологічний та інший підходи до розуміння логіки суспільного розвитку.

12. Прогрес і проблеми сучасності

Людство як суб'єкт історії. Суспільний прогрес і його критерії. Виявлення негативних сторін суспільного розвитку. Зміст і призначення історії. Культура і цивілізація. Поняття глобальної проблеми і методологія дослідження глобальних процесів. Глобальна свідомість та її зміст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій: навч. посіб.. – К., 1996. – 368с.
2. Горський, В. С. Історія української філософії: курс лекцій – К.,1997. – 284с.
3. Данильян, О. Г. Философия: учебник / О.Г. Данильян, В.М. Тараненко– Х. 2005 – 496с.
4. Естетика. Підручник. / Л.Т.Левчук, О.І.Оніщенко, Д.Ю.Кучерюк. – К., 2005.
5. Зотов А.Ф. Современная западная философия: Учебник. – М., 2001.
6. Зотов А.Ф., Мельвиль Ю.К. Западная философия XX века. Учебное пособие. – М., 1998.
7. Ильин В.В. История философии: Учебник для вузов. – СПб., 2005.

8. Кислюк, К.В. Філософія. Модульний курс [Текст]: навч. посібник для студентів/К. В. Кислюк. – Х.: Торсінг плюс, 2009. – 416 с.
9. Ковалевская, О. В. Украинская философия: учеб. пособ. – Х.: ХАИ, 2005.
10. Крапивенский С.Е. Социальная философия: Учебник для студентов вузов. – М., 1998.
11. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К., 2005.
12. Кремень, В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції [Текст]: Підручник / В.Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с.
13. Магомедов, К. М. проблема людини у філософії: навч. посіб. до самот. роботи. – Х.: ХАИ, 2009.
14. Малахов В.А. Етика: Курс лекцій: Навч. посібник. – К., 1999.
15. Мареев С.Н., Мареева Е.В. История философии (общий курс): Учебное пособие. – М., 2004.
16. Основы религиоведения: Учебник / Ю.Ф. Борунков, И.Н.Яблоков, К.И.Никонов и др.; Под ред. И.Н.Яблокова. – М.: Высшая школа, 2002.
17. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I-IV рівнів акредитації. – К., 2001.
18. Петрушенко, В.Л. Філософія [Текст]: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III -IV рівнів акредитації. – Львів: Новий Світ – 2000, 2006. – 506 с.
19. Социальная философия. Учебник // Под общ. ред. Андрущенко В.П., Горлача Н.И. – Киев-Харьков, 2002.
20. Філософія в тестах [Текст]: навч. посіб. /В.О. Чернієнко, Н.Л. Більчук, С.І. Широка, О.І. Гаплевська – Х.: ХАИ, 2018. – 220с.
21. Філософія: світ людини: курс лекцій: навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів / В. Табачковський, М. Булатов, Н. Хамітов та ін.. – К., 2003.
22. Чернієнко, В.О. Етика ділового спілкування: навч. посіб. для самот. роботи/ О.В. Чернієнко, С.І. Широка, О.І. Гаплевська – Х.: ХАИ, 2012.- 68с.
23. Чернієнко, В.О. Філософія: методика викладання дисципліни [Текст]: навч. посіб. /В.О. Чернієнко, О.І. Гаплевська. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіа. ін.-т», 2016. – 140 с.
24. Шаповалов В.Ф. Основы философии. От классики к современности: Учеб. пособие для вузов. – М., 2000.

Програма розроблена і обговорена на засіданні кафедри філософії
 Протокол № 5 від «22» січня 2020 р.

Завідувач кафедри
 канд. філос. наук, доцент

Н.Л. Більчук